

Uppföljningsbeslut

**efter kvalitetsgranskning av arbetet för att fler barn
ska delta i utbildningen i förskolan i förskolan
Stavstugan och Katrineholms kommun**

Inledning

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av *arbetet för att fler barn ska delta i utbildningen i förskolan* i förskolan Stavstugan och Katrineholms kommun. Kvalitetsgranskningen genomfördes under hösten 2024.

Vid kvalitetsgranskningen identifierade Skolinspektionen två utvecklingsområden som angetts i beslut den 9 december 2024.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen senast den 3 juni 2025 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsbehov. Katrineholms kommun har inkommit med en sådan redovisning den 2 juni 2025.

Beslut efter uppföljning

Skolinspektionen bedömer redovisade åtgärder på följande sätt:

Rektorns arbete för att öka närvaron i förskolan

Huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom området.

Huvudmannens stöd till rektorn i arbetet med att främja närvaron

Huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten på inom området.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Motivering

Rektorns arbete för att öka närvaron i förskolan

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande del:

- Rektorn behöver leda och organisera arbetet med att främja närvaro på ett sätt där det blir tydligt hur arbetet ska bedrivas, utvärderas och utvecklas.

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att personalen vid Stavstugans förskola har fått analysera kartläggningen av förskoleklassens arbete med materialet "Hitta språket" och "Hitta matematiken", och har därigenom kunnat se att de barn som tidigare haft en hög frånvaro i förskolan har sedan fått ett lägre resultat i kartläggningen, i både svenska och matematik. Det framgår vidare att varje arbetslag var för sig, tillsammans med rektorn, har tagit del av en föreläsning om närvarons betydelse i förskolan. Föreläsningen har följts av reflektioner över innehållet och personalen har därefter, tillsammans med rektorn, kommit fram till vad de kan förändra och utveckla på respektive avdelning för att främja barnens närvaro. Enligt redovisningen har personalen ökat dokumentationen i hallen för att synliggöra förskolans utbildning och för att barnen med stöd av personal ska kunna berätta om sin dag på förskolan i samband med att vårdnadshavare hämtar och lämnar. Det framgår även att personalen är noga med att berätta om morgondagens aktiviteter, för att skapa motivation och spänning inför kommande dag. Vidare finns det numera en nyreviderad handlingsplan på förskolan som anger hur personalen ska agera när barn är frånvarande. Enligt redovisningen har även kommunens förskolerektorer tillsammans skapat en plan för det proaktiva och främjande arbetet kring närvaro. Vilka riktlinjer som ingår i den nya handlingsplanen och hur planen för det proaktiva och främjande arbetet ser ut framgår dock inte av huvudmannens redovisning.

Enligt redovisningen har det pågående arbetet medfört att pedagogerna fått en ökad kompetens i att arbeta språkutvecklande. Vidare har pedagogerna fått en ökad insikt i hur deras undervisning gör skillnad samt en bättre förståelse för vilken betydelse närvaron har för barnens språkutveckling. Av redovisningen framgår även att arbetet har lett till att rektorn får kännedom om barn med avvikande närvaro i ett tidigare skede än tidigare, då personalen oftare vänder sig till rektorn för att få stöd i arbetet.

Av huvudmannens redovisning framgår att rektors observationer i olika sammanhang liksom enskilda samtal med personal och med arbetslag samt förskolemöten och kompetensutvecklingsdagar synliggör vilka effekter det pågående arbetet har. Framöver kommer förskolan Stavstugan att läggas ner och barnen kommer att flyttas till två närliggande förskolor, som rektorn kommer att vara rektor för och därmed kommer rektorn också att ta ett fortsatt ansvar för processen. Det framgår slutligen att förskolans introduktionsplan, hembrev och introduktionssamtalens innehåll har reviderats för att i högre utsträckning belysa värdet av förskolans uppdrag och arbete och därmed vikten av barnens närvaro i förskolan. När dessa revideringar planeras att tas i bruk framgår inte av redovisningen och det framgår heller inte hur rektorn ska utvärdera det pågående och planerade arbetet framöver.

Mot ovanstående bakgrund gör Skolinspektionen bedömningen att huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom området.

Huvudmannens stöd till rektorn i arbetet med att främja närvaron

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla sin analys av rektorns arbete med att främja närvaro för att i dialog med rektorn identifiera behov och genomföra eventuella utvecklingsinsatser.

Av huvudmannens redovisade åtgärder framgår att huvudmannen har vidtagit ett flertal olika åtgärder, däribland följande: Huvudmannen har bidragit till att kommunens förskolor har skapat en tydlig uppföljning av varje barns lärande och utveckling på individnivå, genom ett pågående forskarsamarbete. Att arbetet med att främja närvaro utgår från en vetenskaplig grund har huvudmannen även tillsett genom den inspelade föreläsning som har använts vid förskolan Rödmyran och kommunens övriga förskolor, som ett led i att skapa en gemensam förståelse för vikten av barns närvaro i förskolorna. Enligt redovisningen hölls vidare ett rektorsmöte i januari där flera olika funktioner på förvaltningsnivå deltog, däribland förvaltnings- och verksamhetschef. Under mötet diskuterades bland annat resultatet av Skolinspektionens kvalitetsgranskning samt innebörden av lagförstärkningen kring barns närvaro i förskolan. Diskussionerna fördes utifrån frågeställningar som exempelvis "Vilken kultur har vi i förskolan i samtalet kring närvaro i förskolan?" och "Vilka är våra kritiska frågor utifrån ökad närvaro i förskolan?".

Det framgår även av redovisningen att kvalitetsdialoger hölls med alla förskolerektorer i januari, då var och en av rektorerna fick redogöra för aktuell statistik samt en fördjupad analys av barns närvaro och frånvaro med stöd av närvarorapporter och närvarotabeller. På huvudmannanivå sammanställdes sedan samtliga rektors kvalitetsdialoger, för att på en övergripande nivå identifiera gemensamma framgångsområden respektive utvecklingsbehov. Sammanställningen ledde fram till att ett antal gemensamma styrkor och utmaningar kunde definieras, varav en av styrkorna utgjordes av att analysen av resultaten av barns lärande bidrar till förståelsen av att närvaro gör skillnad. Medan ett exempel på en utmaning som identifierades var att personalen till viss del nöjer sig när barn är hemma, då det innebär färre barn på förskolan. Det framgår vidare att verksamhetschefen även har följt upp varje rektors pågående utvecklings- och kvalitetsarbete genom uppföljningssamtal, vilka

genomförs minst en gång per termin. I uppföljningsmötet med rektorn för Stavstugan lades, enligt redovisningen, ett stort fokus på att följa upp hur rektorn bedriver ett aktivt och strategiskt arbete för att främja barnens närvaro på förskolan och vilket stöd som rektorn är i behov av från huvudmannen. Vad som mer konkret framkom i samband med detta uppföljningssamtal framgår dock inte av redovisningen.

Det framgår däremot av huvudmannens redovisning att det under våren 2025 har fattats beslut om att ett prioriterat utvecklingsområde för alla förskolor, under läsåret 2025/2026, blir att främja barns närvaro i förskolan. Det prioriterade utvecklingsområdet kommer enligt huvudmannen att följas upp kontinuerligt på arbetslags- enhets- och rektorsnivå som en del av det systematiska kvalitetsarbetet samt i form av en gemensam kvalitetsdialog i början av 2026. Vidare ska verksamhetschefen framöver, i samråd med rektorsgruppen, genomföra gemensamma utvecklingsinsatser för att skapa likvärdighet och sprida goda exempel mellan förskolorna. Härtill ska varje rektor besluta om relevanta insatser utifrån enheternas specifika behov för att nå målet. Enligt huvudmannen har redan de åtgärder som vidtagits redan fått ett flertal goda effekter, däribland har arbetet bidragit till att vikten av att främja barns närvaro i förskolan har synliggjorts för hela organisationen.

Mot bakgrund av ovanstående gör Skolinspektionen bedömningen att huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom området.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Sundman Marknäs

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Sundman Marknäs

X Therése Mineur

Föredragande

Signerat av: Therése Mineur

Bilaga 1: Författningsstöd

2 kap. 8 § skollagen (2010:800)

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

4 kap. 3 § skollagen

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.

4 kap. 4 § skollagen

Sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

4 kap. 5 § skollagen

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls

8 kap. 2 § skollagen

Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet.

Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.

8 kap. 3 § skollagen

Barn som är bosatta i Sverige och som inte har börjat i någon utbildning för fullgörande av skolplikten ska erbjudas förskola enligt vad som anges i 4-7

§§. Förskola behöver dock inte erbjudas under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger. *Lag (2017:1115)*.

8 kap. 4 § skollagen

Barn ska från och med höstterminen det år barnet fyller tre år erbjudas förskola under minst 525 timmar om året, om inte annat följer av 5-7 §§.

8 kap. 5 § skollagen

Barn ska från och med ett års ålder erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt.

8 kap. 6 § skollagen

Barn, vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga enligt föräldraledighetslagen (1995:584) för vård av annat barn, ska från och med ett års ålder erbjudas förskola under minst tre timmar per dag eller 15 timmar i veckan.

8 kap. 7 § skollagen

Barn ska även i andra fall än som avses i 5 och 6 §§ erbjudas förskola, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola.

8 kap. 12 § skollagen

Hemkommunen ansvarar för att utbildning i förskola kommer till stånd för alla barn i kommunen som ska erbjudas förskola och

1. vars vårdnadshavare önskar det, eller
2. som ska tas emot i förskolan efter ett erbjudande om plats enligt 14 a §.

Hemkommunen får fullgöra sina skyldigheter genom att erbjuda barnet motsvarande utbildning i fristående förskola.

Om det finns särskilda skäl, får hemkommunen komma överens med en annan kommun om att denna i sin förskola ska ta emot barn vars utbildning hemkommunen ansvarar för.

8 kap 12 a §

Hemkommunen ska genom uppsökande verksamhet ta kontakt med vårdnadshavare till barn som ska erbjudas förskola enligt 4 § och som inte har en plats i förskola och informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola.

Första kontakten ska tas inför hösten det år barnet fyller tre år. Kontakt ska sedan tas inför varje höst och varje vår då barnet inte har en plats i förskola. Sista kontakten ska tas inför våren det år barnet fyller sex år.

Kommunen behöver inte ta kontakt enligt första stycket med vårdnadshavare till barn som inte är folkbokförda i Sverige enligt folkbokföringslagen (1991:481).

8 kap 14 a §

Ett barn som ska erbjudas förskola enligt 4 § ska av hemkommunen erbjudas en plats vid en förskoleenhet även utan att något önskemål om förskola har anmälts av barnets vårdnadshavare om

1. barnet är fött utomlands och vistas i Sverige sedan högst fem år, eller
2. barnets vårdnadshavare som är bosatta i Sverige är födda utomlands och vistas i Sverige sedan högst fem år.

Kommunen ska sträva efter att erbjuda även andra barn som ska erbjudas förskola enligt 4 § och som har behov av förskola för en bättre språkutveckling i svenska en plats vid en förskoleenhet utan att något önskemål om förskola har anmälts av barnets vårdnadshavare.

8 kap. 14 b §

Kommunen behöver inte erbjuda en plats enligt 14 a § om barnet inte är folkbokfört i Sverige enligt folkbokföringslagen (1991:481).

Kommunen behöver inte heller erbjuda en plats enligt 14 a § första stycket om det med hänsyn till barnets levnadsförhållanden eller situation i övrigt är uppenbart obehövligt.

8 kap. 14 c §

Ett erbjudande om plats enligt 14 a § ska ges från och med hösten det år barnet fyller tre år. Erbjudandet ska lämnas till barnets vårdnadshavare senast tre månader före det datum då barnet tidigast kan tas emot.

Kommunen ska hålla platsen reserverad för barnet till och med en månad efter det datum då barnet tidigast kan tas emot. Kommunens skyldighet att hålla platsen reserverad upphör om barnet inte börjar i verksamheten inom den tiden eller det framgår på något annat sätt att det inte finns önskemål om den erbjudna platsen.

Ett nytt erbjudande om plats ska lämnas inför varje höst barnet inte har en plats i förskola till och med det år då barnet fyller fem år.

29 kap. 19 § skollagen

Kommunen ska informera vårdnadshavare och elever om utbildning i förskolor, förskoleklasser, grundskolor, anpassade grundskolor, fritidshem, gymnasieskolor och anpassade gymnasieskolor och om sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. och som erbjuds i eller av kommunen. Informationen ska utformas enligt 8 kap. 18 § andra stycket kommunallagen.

Förordning (2018:15) om läroplan för förskolan (Lpfö)**2.4 Förskola och hem**

För att skapa bästa möjliga förutsättningar för att barnen ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt ska förskolan samarbeta på ett nära och förtroendefullt sätt med hemmen.

2.8 Rektorns ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för förskollärare, barnskötare och övrig personal vid förskoleenheten har rektorn det övergripande ansvaret för att utbildningen som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvaret för förskolans kvalitet och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att (bland annat)

- varje barn tillsammans med vårdnadshavare får en god introduktion i förskolan
- utveckla formerna för samarbete mellan förskolan och vårdnadshavare och informera dem om förskolans mål och sätt att arbeta

Prop. 2021/22:132 Förskola för fler barn, s. 8, 12, 16-17, 23, 51-53 och 132